

XIII. Svět 2002

Pražský summit NATO

Po projektu velkých změn začne realizace

Pozvání sedmi zemí střední a východní Evropy ke členství, zřízení sil rychlé reakce schopných rozmístění pro bojové mise všude tam, kde to bude nezbytné, závazek členů, který by měl alianci pomoci získat převahu v konkrétních oblastech důležitých pro bezpečnost ve 21. století, modernizace a reforma vojenského velení – to jsou hlavní rozhodnutí přijatá na summitu Severoatlantické aliance, který se konal 21. a 22. listopadu 2002 v Praze. Patnáctý summit NATO patřil mezi nejvýznamnější mezinárodní události roku 2002 a byl svým způsobem výjimečný.

Jen něco více než tři a půl roku po předchozí schůzce na nejvyšší úrovni, pořádané u příležitosti 50. výročí založení aliance ve Washingtonu, musela aliance znovu prokazovat oprávněnost a účel své další existence. A především od základu přepracovat svou tehdy přijatou politickou a vojenskou doktrínu, jejímž cílem bylo zajistit bezpečnost euroatlantického prostoru ve 21. století.

Již ve Washingtonu v dubnu 1999 bylo jasné, že má-li mít NATO smysl, má-li být v novém miléniu pilířem bezpečnostní architektury „starého kontinentu“ a oblastí k němu „přiléhajících“, musí opustit staré nazírání z dob od svého vzniku v dubnu 1949 až po rozpad bipolární Evropy a světa v letech 1989–1991. Že prostor stability a bezpečí by mělo dál rozšířit, a to jak přímým zvětšením, tak především prostřednictvím rozšíření a prohloubení spolupráce s postupně přibývajícími partnery a stejně tak i s bývalými protivníky, především s mocnostmi, jakými jsou Rusko a Ukrajina. Že by s více a mezi členy příznivěji „rozloženými“ technickými prostředky, ale s méně a lépe vycvičenými lidmi měla začít zvládat případné konflikty už v době jejich vzniku. A nikoli je pouze hasit, jak se dělo při válkách na Balkáně a dokonce právě v době konání washingtonského summitu při bombardování Jugoslávie kvůli Kosovu. Byť v jugoslávském případě poprvé NATO vystoupilo z rámce pátého článku své zakládací smlouvy a zasáhlo sice v Evropě, avšak mimo území členských států.

Jenže 11. září 2001 přišel teroristický útok proti srdci Spojených států a vše bylo rázem jinak. Vážné hrozby dokázaly bez válečné vřavy přejít státní hranice, staly se v plném smyslu slova globálními. A byť technologicky, technicky, i pokud jde o lidské zdroje, měli a mají Američané dost prostředků jim vzdorovat, právě globálnost hrozby nakonec Washington přesvědčila, že bez globálního a především spojeneckého úsilí nelze v tomto boji zvítězit.

Proto právě na pražském summitu došlo k výraznému urychlení starších projektů a k vyhlášení nových přístupů a postupů. Jestliže za prvních padesát let své existence se NATO rozrostlo celkem o 7 zemí, když posledními přírůstky byly v roce 1999 ČR, Polsko a Maďarsko, pak v Praze atlantická „devatenáctka“ vyhlásila nabídku rozšíření stejnému počtu států – Bulharsku, Estonsku, Litvě, Lotyšsku, Rumunsku, Slovensku a Slovinsku. Navíc s tím, že ani v nejmenším nešlo o poslední krok v tomto směru. Navíc přímo v Praze a poté na následném setkání amerického prezidenta s ruským protějškem v Puškinu dalo NATO Rusku i Ukrajině na srozuměnou svůj zájem o úzkou spolupráci.

V květnu vytvořily NATO a Rusko společnou „radu“, v jejímž rámci se mají na rovnoprávném základě konzultovat a přijímat společné kroky v bezpečnostních otázkách.

Jednotka rychlé reakce NATO vznikne v letech 2004–2006 a bude ji tvořit asi 21 000 vojáků ná-

XIII. Svět 2002

mořních, leteckých i pozemních sil. Má být schopná nejdéle do 30 dnů zasáhnout rychle a účinně nejen v Evropě, ale po celém světě, bude-li napaden kterýkoli spojenec. Určité „zeštíhlení“, ale zároveň větší akceschopnost potřebuje vojenské velení. Podstatně větší pravomoci má dostat politické vedení NATO, zejména generální tajemník. Alianci samozřejmě spolu s celkovou transformací čeká nesnadný úkol udržet politickou i vojenskou soudržnost všech dnešních devatenácti a za dva roky na dalším summitu již zřejmě šestadvaceti členů.

NATO v Praze učinilo krok ke své nové podobě a dimenzi. Vyjádřilo odhodlání pustit se do boje s novými hrozbami. Podle prohlášení řady účastníků summitu prokázala aliance, že je s to nalézt řešení složitých otázek bezpečnosti v novém století. Nicméně teprve realizace úkolů, jež si 21. a 22. listopadu 2002 vytkla, prokáže, zda byly stanoveny správně, míněny vážně a zda je NATO schopno jim dostát. Teprve pak totiž vyvrátí nadále existující skepsi a pochybnosti a plně obhájí smysl nového poslání.

Volby

Podle očekávání i s překvapením

Leden

- O společné vládě v Berlíně se dohodli němečtí sociální demokraté s postkomunistickou Stranou demokratického socialismu.

Únor

- Po mnohaměsíčním jednání se kosovské politické strany dohodly na rozdělení moci v provincii. Umírněný politik Ibrahim Rugova byl zvolen prezidentem.

Březen

- Třídenní prezidentské volby v Zimbabwe vyhrál dosavadní prezident Robert Mugabe.
- V předčasných parlamentních volbách v Portugalsku získala přes 40 procent hlasů opoziční pravicově centristická Sociálně demokratická strana. Pro do té doby vládnoucí socialisty se vyslovilo jen necelých 38 procent voličů. 28. 3. se sociální demokraté dohodli s konzervativní Lidovou stranou na vytvoření většinové vlády.
- V parlamentních volbách na Ukrajině vyhrál (se zhruba 22 procenty) reformistický blok Naše Ukrajina bývalého premiéra Viktora Juščenka. Těsně za ním skončili komunisté s více než 20 procenty hlasů. Teprve za nimi se umístil blok Pro sjednocenou Ukrajinu, jenž podporuje nynějšího prezidenta Kučmu.

Duben

- V Portugalsku se ujala funkce nová koaliční vláda pravého středu v čele s vůdcem vítězné Sociálně demokratické strany José Manuelem Duraem Barosem.

XIII. Svět 2002

- V prvním kole maďarských parlamentních voleb zvítězila Maďarská socialistická strana.
- Prezidentské volby na Východním Timoru vyhrál José Alesandro Gusmao.
- První kolo prezidentských voleb ve Francii vyhrál dosavadní prezident Jacques Chirac. Na druhém místě skončil vůdce krajní pravice Jean-Marie Le Pen. Socialista Jospin po zisku až třetího místa oznámil, že se stáhne z politiky.
- Ve druhém kole maďarských parlamentních voleb těsně vyhrála Maďarská socialistická strana. S podporou liberálního Svazu svobodných demokratů získala v parlamentu 197 křesel. Sestavením kabinetu byl pověřen vůdce socialistů Péter Medgyessy.
- Zástupci tří stran francouzské pravice a středu se pod dojmem výsledku prvního kola prezidentských voleb dohodli, že vytvoří společnou stranu Svaz pro prezidentskou většinu.
- V referendu o setrvání pákistánského prezidenta Mušarafa v úřadu na dalších pět let se 98 procent hlasujících vyslovilo kladně.

Květen

- Ve druhém kole francouzských prezidentských voleb vyhrál jasně stávající prezident Jacques Chirac nad kandidátem krajní pravice Jean-Marie Le Penem. Chiracovi dalo svůj hlas 82,4 procenta z těch, kdo se dostavili k volebním urnám.
- Francouzský prezident Chirac jmenoval novou vládu v čele se třiapadesátiletým Jean-Pierrem Raffarinem. Prvořadým úkolem kabinetu se stala příprava parlamentních voleb.
- Parlamentní volby v Nizozemsku vyhráli křesťanští demokraté následovani krajní pravíci zavražděného Pima Fortuyna.
- Parlamentní volby v Irsku vyhrála dosavadní vládní strana Fianna Fáil premiéra Bertieho Aherna. Mandát vládnout obhájila na dalších pět let více než 41 procenty hlasů.
- V kolumbijských prezidentských volbách vyhrál Alvaro Uribe Velez, někdejší starosta Medellínu. Nový prezident, který nahradil Andrése Pastranu, slíbil rozhodnou válku levicovým gerílám i ultra-pravicovým „paramilitares“.
- Maďarský parlament schválil do funkce premiéra šedesátiletého Pétera Medgyessyho. Čtyři křesla v nové vládě dostali liberálové, šéfem diplomacie se stal László Kovács.

Červen

- Nový irský parlament zvolil do čela příští vlády Bertieho Aherna, jehož strana Fianna Fáil vyšla vítězně z květnových voleb.
- V prvním kole francouzských parlamentních voleb získala pravice podporující prezidenta Chiraka 43,6 procenta hlasů, levice sestávající ze socialistů, komunistů a Zelených 36 procent a Le Penovci 11,2 procenta hlasů.
- Ve druhém kole parlamentních voleb ve Francii získala pravice v čele se Svazem pro prezidentskou většinu 355 křesel v 577členném Národním shromáždění. Zbylá křesla získala levice. Le Penova Národní fronta nezískala ani jeden mandát.
- Francouzský prezident Chirac pověřil liberálního demokrata a prozatímního předsedu vlády Jean-Pierra Raffarina sestavením nové vlády.
- Novým albánským prezidentem zvolil parlament v Tiraně generála ve výslužbě Alfreda Moisiua.

XIII. Svět 2002

Červenec

- Novým prezidentem Indie byl zvolen jaderný fyzik Abdul Kalam, kandidující za lidovou stranu.
- Nizozemská královna Beatrix potvrdila novou vládu v čele s křesťanským demokratem Janem Peterem Balkenendem.
- V předčasných parlamentních volbách na Novém Zélandu zvítězila labouristická strana dosavadní premiérky Helen Clarkové. V novém 120členném parlamentu získali 52 křesla, což je o tři více, než měli dosud.

Září

- Vícekancléřka Susanne Reissova-Passerová a ministr financí Karl-Heinz Grasser odstoupili z rakouské koaliční vlády a vedení strany Svobodných. Důvodem bylo, že Haiderovi stoupenci vzdor důsledkům povodní trvali na realizaci daňové reformy v roce 2003.
- V makedonských parlamentních volbách zvítězil opoziční Sociálně demokratický svaz Makedonie Branka Crvenkovského. Získal přes 40 procent hlasů, zatímco dosud vládnoucí strana Ljubča Georgijevského získala jen více než 24 procenta hlasů.
- Parlamentní volby ve Švédsku vyhrála vládní sociálně demokratická strana Görana Perssona. Druhá skončila Umírněná koaliční strana a třetí Liberální strana.
- Dolní komora rakouského parlamentu schválila zákon o předčasném ukončení svého funkčního období. Otevřela tak cestu k vypsání předčasných voleb na 24. listopadu.
- V německých parlamentních volbách získala SPD 251, CDU/CSU 248, Zelení 55, FDP 47 a PDS dva mandáty. Hned po nich začal novou koaliční vládu se Zelenými sestavovat šéf sociálních demokratů, dosavadní premiér Gerhard Schröder.
- Parlamentní volby na Slovensku vyhrála HZDS se ziskem 36 křesel. Protože ale zůstala osamocena a čtyři středopravicové strany – Dzurindova Slovenská křesťanská a demokratická unie, Strana maďarské koalice, Křesťanskodemokratické hnutí a Aliance nového občana – získaly dohromady 78 mandátů, začala po týdnu vytvářet vládu právě tato čtyřka. HZDS spolu s Ficovou Sme a KSS odešly do opozice.
- První kolo prezidentských voleb v Srbsku probíhalo za mimořádně nízké účasti voličů. Rozhodnout proto mělo až kolo druhé.

Říjen

- V Bosně začaly dvoudenní parlamentní volby. Ve všech třech etnikách získaly většinu hlasů nacionalistické strany: u Bosňáků (muslimů) Strana demokratické akce, Chorvatské demokratické společenství a Srbská demokratická strana. Kolektivní hlavu státu – předsednictvo – tak vytvořili Sulejman Tikić, Dragan Čović a Mirko Šarović.
- Levice zvítězila v prvním kole prezidentských voleb v Brazílii. Do druhého kola totiž postoupili odborový předák a kandidát Strany pracujících Luiz Ignácio Lula da Silva a sociální demokrat José Serra.
- Parlamentní volby v Pákistánu vyhrálo šest islamistických stran.
- Konalo se druhé kolo prezidentských voleb v Srbsku. Ačkoli v nich jasně zvítězil nynější jugoslávský prezident Vojislav Koštunica, volby byly pro méně než padesátiprocentní účast zrušeny.
- Nizozemská vláda Jana Petera Balkenendeho podala kvůli nepřekonatelným rozporům uvnitř vládní koalice demisi. 21. 10. ji přijala královna Beatrix, čímž kabinet nepřežil ani sto dnů.

XIII. Svět 2002

- Spolkový sněm SRN znovu zvolil Gerharda Schrödera spolkovým kancléřem na další čtyřleté období. Tím se koalice SPD a Zelených opět ujala vlády.

Listopad

- V Turecku se konaly předčasné parlamentní volby. Do jednokomorového parlamentu se v nich dostaly pouze dvě strany: vítězná umírněná proislámská Strana spravedlnosti a rozvoje (AKP) a Lidová republikánská strana (CHP).
- Izraelská vláda premiéra Ariela Šarona obstála v trojím parlamentním hlasování o vyjádření nedůvěry. Poslanci zároveň schválili jmenování bývalého náčelníka generálního štábu Šaula Mofaze novým ministrem obrany.
- Jugoslávský prezident Vojislav Koštunica a srbský premiér Zoran Djindjić se dohodli, že budou v parlamentu opět vystupovat jednotně a že poslancům za Koštunicovu Demokratickou stranu Srbska (DSS) budou ponechány mandáty, které jim v červenci odebral výbor srbského parlamentu.
- Ve Spojených státech se konaly volby do obou komor Kongresu a 36 guvernérů. Vládnoucí republikáni při nich získali většinu jak ve Sněmovně reprezentantů, tak i v Senátu. Polepšili si, i pokud jde o křesla guvernérů.
- Bývalý izraelský premiér Benjamin Netanjahu přijal nabídku Ariela Šarona, aby ve vládě, která povede Izrael do předčasných voleb, vykonával funkci ministra zahraničí. Netanjahu to oznámil poté, co premiér Šaron vyhlásil předčasné volby na 28. 1. 2003.
- Lotyšská prezidentka Vaira Vīķeová-Freibergaová jmenovala bývalého guvernéra centrální banky a předsedu strany Nový čas Einarse Repšeho novým premiérem. Jeho liberální strana zvítězila v říjnových parlamentních volbách.
- Ve Slovinsku se konalo první kolo prezidentských a komunálních voleb. Jasným vítězem souboje o úřad hlavy státu se stal dosavadní premiér Janez Drnovšek. Protože ale získal méně než 50 procent hlasů oprávněných voličů, své vítězství potvrdil až ve druhém kole 1. 12.
- Slovenská vláda Mikuláše Dzurindy získala důvěru parlamentu. Pro kabinet, který potřeboval podporu nejméně 76 poslanců, hlasovalo nakonec 78 zákonodárců.
- Pákistánský parlament, zvolený 10. října, se sešel k prvnímu zasedání. V zemi skončila vojenská vláda.
- Turecký prezident Ahmet Necdet Sezer pověřil sestavením nové turecké vlády představitele Strany spravedlnosti a rozvoje (AKP) Abdullaha Güla.
- Novým pákistánským ministerským předsedou byl zvolen Mir Zafarulláh Chán Džamali. Džamali, který je spojencem pákistánského prezidenta Parvize Mušarafa a kterého podporuje armáda, jasně zvítězil nad protálíbánským kandidátem Mauláná Fazlurem Rahmánem.
- Téměř šest miliónů rakouských voličů rozhodlo o novém složení Národní rady, dolní parlamentní komory. S překvapivým náskokem je vyhráli lidovci (ÖVP) kancléře Wolfganga Schüssela před sociálními demokraty (SPÖ) a třetími Zelenými. Doslovný propad voličské přízně zaznamenali Svobodní (FPÖ).
- Bývalý pučistický vůdce Lucio Gutiérrez se prohlásil vítězem prezidentských voleb v Ekvádoru. V nich výrazně vyhrál nad svým soupeřem, podnikatelem Álvarem Noboou. Gutiérrezovo vítězství již uznal i stávající ekvádorský prezident Gustavo Noboa.
- Rakouský prezident Thomas Klestil pověřil dosavadního kancléře a předsedu lidové strany (ÖVP) Wolfganga Schüssela, aby sestavil novou vládu.
- Jörg Haider si rozmyslel demisi na funkci korutánského hejtmana, kterou navrhl po debaklu své

XIII. Svět 2002

strany v parlamentních volbách. Po nočním zasedání korutanské sekce strany svobodných Haider oznámil, že zůstane ve funkci hejtmána až do vypršení svého mandátu v březnu 2004.

- Ukrajinský prezident Leonid Kučma jmenoval zbývajících jedenáct členů kabinetu a ukončil tak formování nové vlády. Prezident odvolal 16. listopadu premiéra Anatolije Kinacha a jmenoval místo něj Viktora Janukovyče, šéfa průmyslového regionu Doněcka.

Prosinec

- Opakované prezidentské volby v Srbsku byly opět neplatné, protože se jich zúčastnilo příliš málo voličů, jen asi 44 procent, a leží tím zřetelně pod hranicí 50 procent registrovaných voličů, jak vyžaduje srbská ústava. Jugoslávský prezident Vojislav Koštunica, který přes svůj téměř 60procentní úspěch neprošel, se s tím nesmířil a chce problém řešit soudní cestou.

Blízký východ

Krev a beznaděj

Leden

- Izrael zadržel loď, která vezla Rudým mořem 50 tun zbraní určených pro palestinská území.
- Při útoku příslušníků Hamasu u Kerem Šalomu (na hranici pásma Gazy) byli zabiti čtyři izraelští vojáci. Izrael buldozery zničil letiště v Gaze a 73 domy v palestinském táboře Rafah.
- Na příkaz Jásira Arafata zatkly palestinské úřady šéfa Lidové fronty pro osvobození Palestiny Ahmada Sa'ada.
- Při sebevražedném atentátu v severoizraelské Hadaře zabil palestinský terorista šest lidí. Šlo o první útok proti izraelským civilistům od poloviny prosince 2001, kdy Jásir Arafat vyzval k příměří.
- V odpověď na palestinský útok v Hadaře zaútočila izraelská letadla na policejní ústředí palestinské samosprávy v Túlkarimu, dvacet izraelských tanků vjelo do Ramalláhu. Den poté izraelští vojáci vyhodili do vzduchu budovu palestinského rozhlasu a televize Hlas Palestiny.

Únor

- S cílem přimět Washington k naprostému ignorování palestinského vůdce Jásira Arafata odletěl do Washingtonu izraelský premiér Ariel Šaron. Prezident Bush Šaronovu výzvu na zmrazení veškerých styků s Arafatem odmítl.
- Návrh na řešení blízkovýchodního konfliktu předložila na schůzce ve španělském Cáceresu Francie. Plán předpokládal hlavně uspořádání voleb na palestinském území, vyhlášení palestinského státu, deklaraci o neútočení pod mezinárodním dohledem, obnovení rozhovorů o trvalém vymezení území, Jeruzalémě, o postavení palestinských uprchlíků, sdílení vodních zdrojů, vyhlášení palestinské ústavy a stažení Izraele z palestinské autonomie. Washington návrh odmítl jako zbytečný.
- Palestinské vedení vyzvalo Radu bezpečnosti OSN, aby přiměla Izrael zastavit agresi a aby na palestinská území vyslala mezinárodní pozorovatele.

XIII. Svět 2002

- Útoky na dva palestinské uprchlické tábory poblíž Nábulusu podnikla izraelská armáda. Zahynulo při nich 11 Palestinců a dalších sto bylo zraněno.

Březen

- Po sérii palestinských teroristických útoků dala Šaronova vláda izraelské armádě „volnou ruku“ ke všem takovým akcím, které zajistí bezpečnost židovského státu.
- Izraelská armáda v odpověď na sebevražedný atentát, při němž zahynulo v jeruzalémské kavárně 11 mladých lidí, srovnala se zemí úřadovny Jásira Arafata v Gaze.
- Rada bezpečnosti OSN schválila z amerického podnětu rezoluci, která vyzvala Palestince a Izrael k ukončení násilí a jeho podněcování. Rezoluce potvrdila vizi nezávislého palestinského státu.
- Bez účasti Jásira Arafata, jemuž Izrael znemožnil vycestovat, byl v Bejrútu zahájen summit Ligy arabských států. Saúdskoarabský korunní princ Abdalláh na něm představil svůj projekt na urovnání vztahů na Blízkém východě. V závěru přijatý projekt obsahuje normalizaci arabsko-izraelských vztahů za podmínky, že Tel Aviv uzná palestinský stát, právo palestinských uprchlíků na návrat do domovů a stáhne se z území okupovaných v roce 1967.
- Izraelská armáda zaútočila na sídlo Jásira Arafata v Ramalláhu a izraelský premiér Šaron označil palestinského předáka za nepřítele, který bude zcela izolován. Arafat zůstal bez elektřiny a vody obklíčen v prvním patře budovy. EU vyzvala Izrael, aby své jednotky od Arafatova sídla stáhl.
- Tel Aviv v bezprostřední odpovědi na sebevražedný atentát v Netanji, při němž zahynulo 20 osob a 170 jich bylo zraněno, vyhlásil, že končí s politikou zdrženlivosti vůči Palestincům.

Duben

- Izraelci obsadili Betlém. Den nato v rámci protipalestinské ofenzivy obklíčili baziliku Zrození Páně, kde se ukrylo na 200 palestinských bojovníků. Tanky vjely také do Džanínu.
- Americký prezident George Bush vyzval Izrael, aby se stáhl z palestinských měst, obsazených v minulém týdnu. Židovský stát to vzápětí odmítl.
- Americký vyjednávač Anthony Zinni dostal jako první cizinec povolení setkat se s Jásirem Arafatem, jehož Izraelci osm dní izolovali v Ramalláhu.
- Rada bezpečnosti OSN schválila novou rezoluci, v níž vyjádřila hluboké znepokojení nad zhoršováním blízkovýchodní situace, vyzvala k odchodu izraelských vojáků z palestinských měst a žádala okamžité ukončení všech násilností, provokací a ničení. Výzvu s obdobným obsahem vydala i EU.
- Izraelci dobyli palestinský uprchlický tábor Džanín v Zajordánsku a začali ho srovnávat se zemí.
- Jednání šéfa americké diplomacie Colina Powella s izraelským premiérem Arielem Šaronem skončilo bezvýsledně. Dva dny poté neuspěl Powell ani při jednání s Jásirem Arafatem.
- Rada bezpečnosti přijala rezoluci o Blízkém východě navrženou arabskými státy, která podpořila vyslání týmu k vyšetření situace a událostí v Džanínu. Palestinci a arabské země tvrdili, že zde izraelská armáda zmasakrovala několik set osob.
- Izrael ohlásil konec ofenzivy na palestinských územích s výjimkou obklíčení Jásira Arafata v Ramalláhu.
- Izraelská vláda vyslovila souhlas s plánem prezidenta USA George Bushe, podle kterého by palestinské vrahy ministra Ze'eviho, odsouzené den předtím palestinským soudem v Ramalláhu střežili v palestinských věznicích američtí či britští vojáci.

XIII. Svět 2002

Květen

- Obě komory amerického Kongresu schválily rezoluci na podporu politiky izraelského premiéra Ariela Šarona vůči Palestincům.
- Izraelský premiér Ariel Šaron jednal ve Washingtonu s prezidentem Bushem. Zatímco George Bush potvrdil podporu vytvoření palestinského státu, Šaron označil jeho případné vyhlášení za předčasné.
- Izraelská armáda ukončila obléhání betlémské baziliky Narození Páně. Třináct zde se ukrývajících palestinských aktivistů odletělo na Kypr, dalších dvanáct pak do Španělska, Itálie, Irska, Řecka, Portugalska a Belgie.
- Jásir Arafat potvrdil základní palestinský zákon, který definoval pravomoci palestinské samosprávy. Lze jej považovat za palestinskou ústavu.

Červen

- Šestnáct Izraelců zahynulo a další byli zraněni při teroristickém atentátu na autobus u Afuly na severu židovského státu. Izraelská armáda na to reagovala rozsáhlým útokem proti Arafatovu sídlu v Ramalláhu.
- Osmnáct Izraelců zahynulo v Jeruzalémě poté, co palestinský sebevrah odpálil v ranní špičce v plném autobusu nálož na svém těle. Následující den si výbuch na další jeruzalémské autobusové zastávce vyžádal životy dalších osmi Izraelců. Izrael odpověděl nálety na cíle v Gaze a ve městě Chán Nús.
- Americký prezident Bush v projevu k blízkovýchodní problematice načrtl svůj mírový plán, jenž zahrnuje zřízení palestinského státu. Vyzval také Palestince, aby provedli zásadní reformy své samosprávy včetně výměny svých vůdců.

Červenec

- Izraelská letadla bombardovala dům jednoho z předáků Hamasu Sálida Šíhana. Spolu s ním v domě zahynulo 13 osob včetně devíti dětí.

Srpen

- Předseda izraelské vlády Ariel Šaron prohlásil, že nebude vyjednávat s nynějším palestinským vedením, které označil za „teroristickou skupinu“.

Září

- Zástupci OSN, EU, Ruska a USA přijali třístupňový plán na řešení izraelsko-palestinského konfliktu. Plán předpokládá reformu palestinského vedení, stažení izraelských vojáků z palestinského území a vyřešení konfliktu do tří let, během kterých vznikne palestinský stát.
- V reakci na dva palestinské sebevražedné atentáty zničila izraelská armáda dvě budovy palestinského bezpečnostního aparátu v Ramalláhu. Postupně pak zničila všechny budovy komplexu Mukata s výjimkou domu, v němž sídlí Jásir Arafat. Ten odmítl vydat seznam 200 osob, které se v komplexu skrývají a jež Izrael označil za teroristy.

XIII. Svět 2002

- Rada bezpečnosti OSN schválila EU navrženou rezoluci o krizi na Blízkém východě. Dokument ukládá Izraeli, aby ukončil obléhání Arafatova sídla, palestinskou samosprávu vyzývá, aby protiizraelské atentátníky a teroristy postavila před soud.
- Izraelská armáda se stáhla od sídla Jásira Arafata v Ramalláhu.

Říjen

- Při atentátu na autobus zahynulo 14 Izraelců. K činu se přihlásil Islámský džihád a spáchali ho dva mladíci z Džanínu. Izrael vzápětí zahájil na západním břehu Jordánu vojenskou operaci, při níž postupně zatkl ke dvěma stovkám palestinských radikálů.
- Izraelský ministr obrany a vůdce Strany práce Benjamin ben Eliazer podal demisi. Následovali jej další labouristé včetně šéfa diplomacie Šimona Perese. Důvodem demise byl nesouhlas s výdaji na židovské osady. Novým ministrem obrany byl poté jmenován Šaul Mofaz.

Listopad

- Nejméně pět izraelských civilistů včetně dvou malých dětí se stalo obětmi palestinského ozbrojence, který pronikl do kibucu Mecer v severním Izraeli a zahájil palbu do místních obyvatel. Izraelská armáda odpověděla akcemi v palestinských městech Gaza, Tulkarm a Nábullus.
- Palestínští ozbrojenci v Hebronu zabili 12 židů a 30 dalších zranili. O život přišli také tři z útočníků. K útoku se přihlásila radikální organizace Islámský džihád.
- Pokus o únos izraelského letadla společnosti El-Al na lince Tel Aviv–Istanbul zmařili bezpečnostní agenti na palubě. Nikdo ze 170 cestujících na palubě nebyl zraněn a letadlo přistálo bezpečně v Istanbulu. O únos se pokusil izraelský Arab vyzbrojený nožem.
- Jedenáct lidí ráno zahynulo při útoku palestinského sebevražedného atentátníka v autobuse v západním Jeruzalémě. Atentát si vyžádal dalších desítky zraněných. Izraelští vojáci pak večer obsadili 25 palestinských domů ve vesnici Al-Chadír na jižním okraji Betléma. Další desítky izraelských obrněných vozidel v doprovodu buldozerů a za podpory vojenských vrtulníků proniklo do čtyř lokalit v pásmu Gazy.
- Izrael vyloučil jakékoliv rozhodování o plánu na vyřešení izraelsko-palestinského konfliktu vypracovaném takzvaným kvartetem (USA, Rusko, OSN, EU) do svých předčasných parlamentních voleb stanovených na 28. ledna 2003.

Prosinec

- Pět mrtvých Palestinců a čtyři desítky zraněných, to je jednodenní bilance operací izraelské armády na západním břehu Jordánu a v pásmu Gazy. Mezi zabitými byl patnáctiletý palestinský mladík a zraněny byly i tři děti.
- Spojené státy poprvé hlasovaly ve Valném shromáždění OSN proti rezoluci kritizující Izrael za to, že vyhlásil Jeruzalém za své hlavní město. Naopak země Evropské unie byly tentokrát všechny pro.
- Izraelský premiér Ariel Šaron řekl v televizi, že počítá se vznikem palestinského státu jen na části dosavadních autonomních území – na 40 procentech autonomie na západním břehu Jordánu a na třech čtvrtinách pásma Gazy.
- Izraelští vojáci časně ráno v uprchlickém táboře Búrajdz v pásmu Gazy zabili nejméně pět Palestinců a několik těžce zranili. Do uprchlického tábora proniklo asi 40 izraelských tanků, které střílely

XIII. Svět 2002

z kanónů a kulometů. Při obsazování tábora propukly přestřelky mezi izraelskými vojáky a ozbrojenými Palestinci.

- Izrael stejně jako v roce 2001 zakázal Jásiru Arafatovi tradiční cestu do Betléma na západním břehu Jordánu, aby se tam jako každoročně mohl zúčastnit oslav vánočních svátků.
- Čínská vláda poskytne Palestině finanční pomoc ve výši 2,5 miliónu dolarů. Rozhodující část těchto prostředků má být určena na výstavbu domů poničených při útocích izraelské armády. Informovala o tom agentura Nová Čína.

Afghánistán

Jen velmi pomalá normalizace

Leden

- Do Kábulu přijela 30členná průzkumná jednotka mezinárodních mírových sil (ISAF) připravit podmínky pro příjezd kontingentu o 4500 mužích.
- Na základě dohody nové afghánské vlády s OSN se vojáci Severní aliance začali stahovat z Kábulu. Kontrolu nad metropolí Afghánistánu přezaly síly ISAF a afghánská policie.
- Dárcovská konference pro Afghánistán skončila v Tokiu. Afghánistánu na ní bylo pro nejbližších pět let přislíbeno nejméně 4,5 miliardy dolarů na poválečnou obnovu.

Únor

- Bývalý tálibánský ministr zahraničí Vakíl Hamat Mutavakkíl se v Kandaháru vzdal novým afghánským úřadům. Dosud nejvýše postavený představitel Tálibánu byl vzápětí předán Američanům.

Březen

- Při dosud největším spojeneckém útoku proti ohniskům odporu Al-Káidy a Tálibánu v údolí Šahi Kot v afghánské provincii Paktija bylo z úkrytů vytěsněno na tisíc teroristů.

Duben

- Pákistánští představitelé předali Američanům vysokého velitele organizace Al-Káida Abú Zubajdu.
- Do Kábulu se vrátil bývalý afghánský král Záhír Šah.

Červen

- Zasedání Velké džirgy, nejvyššího orgánu všech kmenových společenství v zemi, bylo zahájeno v Afghánistánu. Přes četné zmatky, které jej provázely, byl prezidentem zvolen šéf dosavadní prozatímní vlády Hamíd Karzái.
- Afghánská Velká džirga na závěr zasedání zvolila 14 ministrů nové prozatímní vlády.

XIII. Svět 2002**Červenec**

- Při atentátu zahynul afghánský viceprezident Abdul Kádír.

Srpen

- K pokračování džihádu, svaté války, proti americkým jednotkám vyzval údajným dopisem Usáma bin Ládín.

Září

- V Kandaháru došlo k pokusu o atentát na afghánského prezidenta Kamída Karzáiho.

Listopad

- Íránská vláda oficiálně potvrdila zatčení jednoho ze synů Usámy bin Ládina a ujistila, že ho deportovala do Pákistánu.
- Interpol je přesvědčen, že Usáma bin Ládín je naživu a že jeho teroristická síť Al-Káida plánuje rozsáhlou operaci proti několika zemím.
- Hlas na zvukovém záznamu, který 12. 11. odvysílala katarská televizní stanice Al-Džazíra, zněl jako hlas nejhledanějšího teroristy světa Usámy bin Ládina. Nahrávka v případě některými potvrzované a jinými zpochybňované autenticity byla prvním důkazem za poslední rok, že bin Ládín je naživu.
- Afghánská policie zmařila teroristický útok proti elektrárně nedaleko hlavního města Kábulu.
- Ministři zahraničí zemí takzvané Šanghajské organizace spolupráce, sdružující Rusko, Čínu a čtyři středoasijské státy, na schůzce v Moskvě odsoudili separatistická hnutí v Asii. Vyslovili se také pro „vytvoření bezpečnostního pásu kolem afghánské hranice“.
- Neznámí útočníci odpálili desítku raket na dvě americké základny ve střední a východní části Afghánistánu.
- Afghánistán očekává, že mezinárodní mírové síly zůstanou v Afghánistánu „přinejmenším“ do konce funkčního období přechodné vlády a že budou rozmístěny i mimo hlavní město. Řekl to v Moskvě afghánský ministr zahraničí Abdulláh Abdulláh.

Prosinec

- Nejméně 11 mrtvých a 15 zraněných si již vyžádaly boje mezi znepřátelenými frakcemi, které propukly nedaleko letecké základny Šindánd na západě Afghánistánu.
- Afghánská vláda se rozhodla pro vytvoření malé efektivní národní armády, jejíž příslušníci budou dobře placeni. Oznámil to afghánský prezident Hamíd Karzái v Bonnu na mezinárodní konferenci o Afghánistánu.
- Čtyři kilogramy výbušnin objevila afghánská policie v kábulské mešitě plné lidí shromážděných k ranní modlitbě.
- Evropská unie dala najevo zneklidnění nad rozšiřováním produkce drog v Afghánistánu, přestože ročně směřuje do této země mezinárodní pomoc v hodnotě 1,2 miliardy EUR.

XIII. Svět 2002

Irák

Stupňující se přípravy na válku

Leden

- Ve svém prvním Poselství o stavu Unie označil před oběma komorami Kongresu USA prezident Bush Írán, Irák a Severní Koreu za „osu zla“.

Únor

- Generální tajemník NATO George Robertson prohlásil, že Američané při případném rozšíření války proti terorismu na Irák, Írán či KLDR nemohou počítat s automatickou podporou aliance.

Červenec

- Prezident USA George Bush se na tiskové konferenci ve Washingtonu vyslovil pro použití všech nástrojů k odstranění Saddáma Husajna.

Srpen

- Irák pozval šéfa týmu zbrojních inspektorů do Bagdádu k technickým rozhovorům. Předseda iráckého parlamentu Saadún Hammadí vyzval Kongres USA k vyslání mise do Bagdádu a dal najevo, že delegaci bude umožněn svobodný přístup na všechna místa podezřelá z vývoje zbraní hromadného ničení.
- Generální tajemník OSN Kofi Annan vyzval Irák, aby přijal plán Rady bezpečnosti zahrnující návrat zbrojních inspektorů do země.

Září

- Zhruba sto amerických a britských letounů napadlo irácké protiletadlové baterie umístěné západně od Bagdádu.
- Americký prezident George Bush a britský premiér Tony Blair se v Camp Davidu shodli, že existují dostatečné důkazy o tom, že se irácký prezident Saddám Husajn snaží vyvíjet zbraně hromadného ničení a že budou usilovat o co nejširší mezinárodní podporu s cílem čelit hrozbě, kterou tyto zbraně představují.
- Šéf zbrojních inspektorů OSN Hans Blix po zasedání Rady bezpečnosti prohlásil, že satelitní a letecké snímky či jiné zdroje neukazují, že Irák vlastní zbraně hromadného ničení či se je snaží vyrobit.
- Bagdád vyslovil souhlas s bezpodmínečným návratem zbrojních inspektorů OSN do Iráku.
- Britský premiér Tony Blair zveřejnil pětapadesátistránkový dokument o iráckém úsilí získat zbraně hromadného ničení a přichystat je k použití. Ty, kdo jsou proti válce s Irákem, však nepřesvědčil.
- Německý kancléř Gerhard Schröder jednal v Londýně se svým britským protějškem Tonym Blairem o Iráku a německo-amerických vztazích. Ty zmrazil odpor Německa proti zásahu USA vůči Iráku.

XIII. Svět 2002

Říjen

- Americká Sněmovna reprezentantů schválila rezoluci, v níž poskytla prezidentovi Bushovi volnou ruku k vojenskému zásahu vůči Iráku, pokud usoudí, že diplomatické úsilí nestačí k odzbrojení Saddáma Husajna. Obdobný dokument přijal i Senát.

Listopad

- Rada bezpečnosti přijala kompromisní rezoluci o Iráku. Ta především vyzývá Bagdád, aby umožnil zbrojním inspektorům OSN bezpodmínečný přístup na irácké území, žádá zničení iráckých zbraní hromadného ničení a to, aby Irák do 8. 12. předložil zprávu o těchto zbraních OSN.
- Irácký parlament jednomyslně doporučil iráckému vedení odmítnout rezoluci číslo 1441 Rady bezpečnosti OSN, která stanovila podmínky inspekcí OSN k odzbrojení Iráku. Konečné slovo ale ponechal prezidentovi Saddámu Husajnovi. Den poté Irák rezoluci Rady bezpečnosti OSN bezpodmínečně přijal.
- Prezidenti USA a Ruska George Bush a Vladimir Putin na summitu v Puškinu u Petrohradu mj. vyzvali Irák, aby se „plně a okamžitě“ podřídil odzbrojovací rezoluci OSN, protože v opačném případě bude muset čelit „vážným následkům“. Putin, ale řekl Bushovi, že Spojené státy by neměly vést válku proti Iráku na vlastní pěst.
- Americká administrativa připravila plán pro Irák po případném svržení iráckého prezidenta Saddáma Husajna, který předpokládá v první fázi trvající šest měsíců až jeden rok americkou vojenskou správu v zemi.
- Zbrojní inspektoři OSN vyrazili na svou první kontrolní misi v Iráku.
- Spojené státy a další členové NATO budou smět v případě úderu proti Iráku používat německý letecký prostor a americké základny v Německu, prohlásil německý kancléř Gerhard Schröder. Ostatní požadavky USA však Berlín opět zamítl.

Prosinec

- Zbrojní inspektoři OSN v rámci pátrání po zbraních hromadného ničení zavítali poprvé do jednoho z prezidentských paláců v Bagdádu.
- Irák předal den před termínem v Bagdádu inspektorům OSN zprávu o všech svých programech, které by nějak mohly souviset s jadernými, chemickými a biologickými zbraněmi.
- Irácký prezident Saddám Husajn se poprvé omluvil kuvajtskému lidu za invazi iráckých vojsk do Kuvajtu v roce 1990. Zároveň ale vyzval Kuvajťany, aby se připojili k boji Iráku proti jakékoli cizí okupační armádě. Kuvajt vzápětí iráckou „omluvu“ odmítl.
- Mezinárodní agentura pro atomovou energii (MAAE) převzala ve Vídni od inspektorů OSN zprávu Iráku o jeho chemických, biologických a jaderných zbraních a okamžitě zahájila její analýzu. Druhá skupina inspektorů OSN o den později předala dokumenty v New Yorku členům monitorovací zbrojní komise UNMOVIC.
- Generální tajemník OSN označil vydání originálu irácké zprávy Spojeným státům za „nešťastný“ krok a vyjádřil naději, že něco podobného se nebude opakovat. Annan řekl, že členové Rady bezpečnosti OSN kritizovali Spojené státy za porušení dohody, podle níž neměl mít k dokumentu nikdo přednostní přístup.

XIII. Svět 2002

Terorismus

Nekončící boj se sedmihlavou saní

Leden

- Patnáctiletý Charles Bishop narazil s malým letounem Cessna do 42patrové budovy Bank of America ve městě Tampa na Floridě. Před incidentem, který nepřežil, napsal vzkaz, v němž vyjádřil podporu Usámovi bin Ládinovi a útokům z 11. září.
- Na americkou vojenskou základnu na Kubě Guantánamo byli transportováni první zajatí příslušníci afghánského Tálibánu a teroristické organizace Al-Káida.

Únor

- Videozáznam s nahrávkou popravy amerického novináře Davida Pearla, uneseného 23. ledna muslimskými radikály, předal americkému konzulátu v Karáči pákistánský novinář.
- Americká FBI oznámila, že identifikovala bývalého pracovníka vládních laboratoří, který je hlavním podezřelým v případech rozesílání antraxu po USA.

Březen

- Odvolací senát zvláštního skotského soudu potvrdil původní verdikt – doživotí pro bývalého agenta libyjské tajné služby Midžráhiho v případě Lockerbie. Američané zároveň vyzvali Libyi, aby zaplatila odškodné rodinám obětí katastrofy.
- Osm členů městské rady na radnici v Nanterre u Paříže zastřelil 33letý Richard Durn. Druhý den spáchal sebevraždu skokem z okna ve čtvrtém patře policejní budovy v Paříži.
- Při sebevražedném útoku v hotelu v izraelské Netanji přišlo o život 20 hostů a palestinský atentátník.

Duben

- Pákistánští představitelé předali Američanům vysokého velitele organizace Al-Káida Abú Zubajdu.
- Při explozi cisternového vozu u synagogy na tuniském ostrově Džerba přišlo o život 21 osob, z toho 14 Němců. K útoku se přihlásila teroristická organizace Al-Káida.
- Nejméně 14 lidí bylo zabito skupinou Abu Sayyafa při pumovém atentátu před nákupním střediskem v jihofilipínském městě General Santos na ostrově Mindanao.
- Na Gutenbergově gymnáziu v durynském Erfurtu zastřelil 19letý bývalý žák školy Robert Steinhäuser 16 lidí a pak sebe.

Květen

- Kolumbijští povstalci nechali v kostele v obci Bojaya, asi 600 kilometrů od Bogoty, explodovat bombu. Při útoku zahynulo 117 lidí včetně asi 50 dětí.
- Šéf nizozemské krajní pravice Pim Fortuyn byl zastřelen před budovou nizozemské televize. Z atentátu, který ovlivnil nizozemskou předvolební scénu byl obviněn ekologický aktivista Volkert van de Graaf.

XIII. Svět 2002

- Pumový atentát na autobus v Karáči na jihu Pákistánu stál životy 14 osob včetně 11 Francouzů.
- V dagestánském městě Kaspijsk vybuchla při oslavách Dne vítězství nálož. Čin si vyžádal 43 obětí.
- Indie obvinila Pákistán z odpovědnosti za krvavý útok kašmírských povstalců ze 14. 5., při kterém zahynulo 34 osob.
- Politický vůdce kašmírských separatistů Abdul Ghání Lone zahynul při atentátu, který na něj v indické části Kašmíru spáchali neznámí útočníci.

Červen

- Nejméně 12 Pákistánců usmrtila a přes 50 osob zranila bomba sebevražedného atentátníka, která vybuchla před americkým konzulátem v jihopákistánském městě Karáči.
- Mohutná exploze zdemolovala autobus s cestujícími v jižním Jeruzalémě. Palestinský fanatik zabil sebe a 18 Izraelců.

Červenec

- Výbuch bomby v tržnici jihoalžírského města Larbaa zabil 49 lidí; k teroristickému útoku se nikdo nepřihlásil.
- Při vojenské přehlídce na pařížských Elysejských polích byl zmařen pokus o atentát na prezidenta Chiraka. Pachatelem byl 25letý neonacista Maxime Brunerie.
- Islámští radikálové obvinění z únosu a vraždy amerického novináře Davida Pearla byli pákistánským soudem odsouzeni – hlavní pachatel Ahmad Umar Saíd Šajch k trestu smrti a další tři osoby k doživotí.

Srpen

- Celkem 118 osob přišlo o život při pádu obřího ruského vrtulníku Mi-26 do minového pole v Čečensku. Ruský ministr obrany Sergej Ivanov deset dní nato prohlásil, že není pochyb o tom, že vrtulník Mi-26 sestřelila raketa vypálená z přenosného odpalovacího zařízení.
- Gruzinské jednotky ministerstva vnitra vstoupily do soutěsky Pankisi, hraničící se separatistickým Čečenskem, aby vyčistily oblast od zločinců a údajných čečenských ozbrojenců.
- Španělský soudce Baltasar Garzón nařídil pozastavení činnosti baskické radikální nacionalistické strany Batasuna na tři roky.
- Obrat v libyjské politice oznámil šéf libyjského státu Muammar Kaddáfí, podle něhož jeho země se nyní hodlá řídit mezinárodními zákony a její zahraniční politika bude shodná s postupem nedávno vzniklé Africké unie.

Září

- V centru afghánské metropole Kábulu zemřelo 30 lidí a 160 utrpělo zranění při výbuchu pumy nastražené v automobilu.
- Nejméně tři lupiči přepadli v Praze 6 obrněný vůz a ukradli z něj 153 miliónů korun, které převážel ze Citibank. Jde o největší peněžní loupež v ČR; pachatelé jsou na svobodě.
- Třicet osob zastřelila skupina ozbrojenců, která vtrhla do hinduistického chrámu v západní Indii.
- Za uneseného 11letého Jakoba von Metzlera, syna významné bankéřské rodiny, bylo zapláceno

XIII. Svět 2002

požadované výkupné ve výši jednoho miliónu EUR. Chlapec byl nalezen mrtvý 1. října; tentýž den policie zadržela pachatele – studenta práv Magnuse G.

Říjen

- Útok Al-Káidy na francouzský tanker Limburg u pobřeží Jemenu, jeden námořník zahynul.
- Útok Al-Káidy na příslušníky americké námořní pěchoty na kuvajtském ostrově Fajlaka; jeden americký voják zahynul, jeden byl zraněn a dva teroristé byli v odvetné palbě zastřeleni.
- Teroristický útok v turistickém přímořském letovisku na indonéském ostrově Bali stál život téměř 190 osob, především Australanů, Britů a Němců. Za činem v klubu Sari v Kuta Beach stáli islámští teroristé.
- Ukončení své činnosti a své rozpuštění, o kterém rozhodli uvěznění předáci, oznámila severoirská radikální organizace Pravá IRA. Ta stála například v roce 1998 za atentátem v Omaghu, při kterém přišlo o život 29 osob.
- Skupina čečenských ozbrojenců obsadila během představení divadlo v Moskvě na Dubrovce a vzala na 1000 lidí – diváků, herců i personálu – za rukojmí. Požadovala odchod Rusů z Čečenska. Asi 150 osob poté propustila, pár lidem se podařilo z budovy uprchnout. Při útoku speciálního vojenského komanda byli teroristé vedení Movsarem Rarajevem zabití. Použití plynu na bázi fentanolu však způsobilo, že osvobozovací akce si vyžádala nejméně 120 obětí i mezi unesenými.
- Americká policie zatkla dva odstřelovače – 42letého Johna Allena Muhammada a jeho 17letého nevlastního syna Johna Lee Malvoa, kteří v okolí Washingtonu postupně zabili deset lidí.
- Britská policie zatkla muslimského duchovního Abú Qatadu – údajně nejvyššího představitele sítě teroristické organizace Al-Káida v Evropě.

Listopad

- Ruský ministr obrany Sergej Ivanov oznámil, že rozhodl zastavit stahování ruské armády z Čečenska, a informoval o zahájení nové rozsáhlé vojenské akce, jejíž cílem je zabránit dalším teroristickým útokům.
- Gruzínští vojáci osvobodili v soutěsce Pankisi britského bankéře Petera Shawa, který byl v polovině června unesen v Tbilisi.
- Ruský prezident Vladimir Putin varoval, že s čečenskými povstalci nebude uzavřena žádná mírová dohoda. Současně odmítl jakékoli jednání s neuznávaným čečenským prezidentem Aslanem Maschadovem, jehož označil za vraha.
- Spojené státy sdělily, že se podařilo zatknout šéfa operací teroristické sítě Al-Káida v Perském zálivu Abdar Rahíma Nášírho, který před dvěma roky zosnoval teroristický útok na americkou bitevní loď USS Cole v jemenském Adenu.
- Nová, asi dvouhodinová přestřelka se rozpoutala u hinduistického chrámového komplexu v indickém Džammú, kde si den předtím útok ozbrojených muslimských separatistů vyžádal 14 mrtvých.
- Turkmenský prezident Saparmurat Nijazov se ráno stal terčem nezdařeného pokusu o atentát.
- V keňské Mombase vybuchla bomba v hotelu Paradise, kde bylo ubytováno mnoho izraelských turistů. Útok si vyžádal 16 mrtvých a nejméně 80 zraněných. Nadto bylo izraelské letadlo při startu z Mombasy ostřelováno dvěma raketami. Následující den bylo zadrženo třináct lidí, podezřelých z účasti na těchto aktech.

XIII. Svět 2002

Prosinec

- Kancelář ruského generálního prokurátora předala Dánsku všechny dokumenty potřebné k vydání předního čečenského představitele Achmeda Zakajeva do Ruska. Dánsko však materiály označilo za nedostatečné a Zakajeva propustilo. Ten odcestoval do Londýna.
- Policie uzavřela všech deset nizozemských obchodních domů s nábytkem švédské společnosti IKEA poté, co se ve dvou našly nálože. Kvůli pumovému poplachu bylo vyklizeno také ústředí nizozemské tiskové agentury ANP v Rijswijku.
- Nejméně tři lidé byli zabiti a dvacet dalších zraněno, když přinejmenším jeden střelec zahájil palbu do davu lidí na náměstí ve čtvrti Altamira ve východní části Caracasu, které bylo více než šest týdnů centrem protestů venezuelské opozice proti levicovému prezidentovi Hugo Chávezovi.
- Společný postup a opatření v boji proti terorismu, proti obchodu s lidmi, se zbraněmi a s drogami byly tématem dvoudenního zasedání Rady ministrů zahraničí Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) v portugalském Portu.
- Při sérii explozí ve čtyřech biografech v Bangladéši přišlo o život 18 osob a 200 utrpělo zranění.

...a další zahraniční události 2002

Leden

- Argentina oznámila krach státní pokladny. Byl to rozsahem největší státní bankrot ve světové historii.
- Po 43 letech dorazila na Kubu první dodávka amerického obilí. Šlo o součást humanitárního nákupu potravin v hodnotě 35 miliónů dolarů.
- Svě první Poselství o stavu Unie pronesl před oběma komorami Kongresu USA prezident Bush. Podtrhl, že USA budou vyvíjet účinnou raketovou obranu.

Únor

- Slobodan Milošević v Haagu ve čtyřhodinové řeči odmítl všechny body obžaloby a proces označil za politický, zaměřený nejen proti němu, ale srbskému národu.
- Dlouholetý vůdce povstaleckého hnutí UNITA v Angole Jonas Savimbi byl zabit při přestřelce s vládními vojáky.
- Ke svému prvnímu zasedání se v Bruselu sešel Evropský konvent, jehož úkolem je vypracování návrhu na reformu smluvního systému Evropské unie.

Březen

- Švýcaři se v referendu těsnou většinou vyslovili pro vstup země helvétského kříže do OSN.
- V mexickém Monterrey skončila za účasti více než 50 šéfů států a vlád konference OSN o zajištění financí pro rozvojové země. Závěrečné dokumenty pouze potvrdily dříve stanovené cíle – do roku 2015 snížit o polovinu chudobu ve světě a zajistit pro rozvojový svět pomoc ve výši 0,7 procenta HDP vyspělých zemí.

XIII. Svět 2002

- Představitelé angolské armády a Národního svazu pro úplnou nezávislost Angoly (UNITA) podepsali v Luandě dohodu o ukončení více než čtvrt století trvající občanské války.
- Ve věku 101 roku zemřela britská královna matka Alžběta. Vdova po Jiřím VI. byla nejoblíbenějším členem britské královské rodiny.

Duben

- Srbský parlament schválil dohodu o vytvoření státu Srbsko a Černá Hora, který má být nástupcem Jugoslávské svazové republiky. Stejně se vyslovili i poslanci černohorského parlamentu.
- Na dva milióny lidí demonstrovaly v italských ulicích proti sociální politice Berlusconiho vlády. Stalo se tak v rámci první generální stávky po dvaceti letech.
- Separatistická Strana kurdských pracujících na závěr svého 8. sjezdu ohlásila, že zastaví veškerou činnost a přemění se na stranu Svobodný a demokratický kongres Kurdistanu. Za předsedu vybrala vězněného Abdullaha Ocalana.

Květen

- Bývalý americký prezident Jimmy Carter navštívil Kubu. Jednal zde s Fidelem Castrem, jehož požádal, aby přijal misi mezinárodních pozorovatelů, a jednal se zástupci OSN o problémech politických vězňů. Jeho projev přenášela v přímém přenosu kubánská televize.
- Pákistánská bezpečnostní rada v čele s prezidentem Mušarafem potvrdila podporu kašmířským separatistům. Indický premiér Atal Biháří Vádžpéji vzápětí konstatoval, že nastal čas k rozhodujícímu boji v řešení kašmířské otázky. Na obou stranách hranic soustředily oba státy na milión vojáků.
- Smlouvu o radikálním snížení strategických jaderných zbraní – ze 6000 na 1700 až 2200 hlavice na každé straně – podepsali v Moskvě americký prezident George Bush a jeho ruský hostitel Vladimir Putin.
- Pákistán během dvou dnů vyzkoušel dvě rakety krátkého doletu schopné nést jaderné hlavice.
- U Říma se sešli šéfové států a vlád členských států NATO a Ruska. Podepsali deklaraci o vytvoření Rady NATO-Rusko, v jejímž rámci se mají na rovnoprávném, základě konzultovat a přijímat společné kroky v rámci stanoveného okruhu bezpečnostních otázek.
- Předseda Evropské komise Romano Prodi v Moskvě na vrcholné schůzce EU–Rusko prohlásil, že Unie oficiálně uzná Rusko za zemi s tržní ekonomikou, což je podmínkou přijetí země do Světové obchodní organizace (WTO).

Červen

- Indičtí představitelé vyloučili možnost přímých jednání s Pákistánem. Zopakovali však, že v případě vzájemného konfliktu Indie nepoužije vůči Pákistánu jaderné zbraně jako první.
- Japonsko ratifikovalo Kjótský protokol o omezení emisí šesti plynů, které nejvíce přispívají k vytváření skleníkového efektu.
- Summit G7 a Ruska skončil v kanadském Kananaskisu. Rozhodl, že Rusko bude do roku 2006 přijato za řádného člena skupiny.

XIII. Svět 2002

Červenec

- Jan Kavan byl zvolen předsedou dalšího Valného shromáždění OSN.
- Za účasti 53 zemí černého kontinentu skončilo dvoudenní ustavující zasedání Africké unie, která nahrazuje Organizaci africké jednoty. AU je založená podle vzoru EU, sídlo má v Addis Abebě a jejím prvním předsedou se stal jihoafrický prezident Thabo Mbeki.
- Británie a Španělsko se po ročním jednání dohodly na principu sdílené svrchovanosti nad Gibraltarem.
- Jihoafrická policie zadržela bývalého šéfa slovenské tajné služby Ivana Lexu. V příštích dnech ho pak předala slovenským úřadům.
- Sněmovna reprezentantů Kongresu USA schválila zrušení zákazu cestovat na Kubu, který platil čtyři desetiletí.
- Ruský prezident Vladimir Putin podepsal zákon o privatizaci půdy, který koncem června schválila Státní дума a 10. 7. Rada federace. Poprvé od bolševické revoluce v roce 1917 tak mohou jednotlivci v Rusku (s výjimkou cizinců) kupovat a vlastnit půdu.

Srpen

- Občanská válka mezi angolskými vládními silami a bývalou povstaleckou organizací UNITA skončila, vyhlásil ministr obrany Kundi Paihama na slavnostní ceremonii v metropoli Luandě.
- Turecký parlament schválil balík reforem, které zahrnují zákaz trestu smrti a uznání práv pro kurdskou menšinu. Turecko tak splnilo většinu podmínek, které stanovila pro zahájení vstupních rozhovorů EU.
- Čína nikdy nepřijme nezávislost Tchaj-wanu, prohlásil mluvčí pekingského ministerstva zahraničí v reakci na výzvu tchajwanského prezidenta Čen Šuej-piena k uspořádání referenda o budoucnosti ostrova.
- Severní a Jižní Korea se dohodly na obnovení projektu vybudování železničního a silničního spojení přes přísně střeženou společnou hranici.

Září

- Summit o udržitelném rozvoji v Johannesburgu schválil akční plán OSN na odstraňování chudoby bez většího narušování přírodních zdrojů a deklaraci o udržitelném rozvoji.
- Funkce předsedy 57. Valného shromáždění OSN se ujal Jan Kavan.
- Švýcarsko se stalo 190. členem OSN.
- Mezinárodní tribunál v Haagu ukončil první část procesu se Slobodanem Miloševićem, aniž se mu podařilo prokázat jednoznačnou vinu bývalého srbského a jugoslávského prezidenta.
- Do úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva nastoupil Brazilec Sérgio Viera de Mello.
- Prezident Bush oznámil rozhodnutí Spojených států vrátit se do UNESCO.
- Vysocí představitelé Číny poprvé po dvaceti letech jednali v Tibetu s činiteli tibetského duchovního vůdce dalajlámy.
- Japonský premiér Džuniči Koizumi a severokorejský prezident Kim Čong-il se v Pchjongjangu dohodli, že obnoví rozhovory o normalizaci vztahů. Kim se omluvil za únosy japonských občanů v 70. a 80. letech. Koizumi zase za zločiny Japonců v Koreji v letech 1910 až 1945.

XIII. Svět 2002

- Demilitarizovaná zóna oddělující přes 49 let obě Koreje byla otevřena. Představitelé obou zemí totiž symbolicky zahájili práce na rekonstrukci železnice mezi oběma státy.

Říjen

- Bývalá bosenskosrbská prezidentka Biljana Plavšićová se tribunálu v Haagu přiznala ke zločinům proti lidskosti.
- Turecký státní soud oficiálně změnil trest smrti vůdci kurdských povstalců Öcalanovi na doživotí.
- Slovenský prezident Rudolf Schuster jmenoval do funkce premiéra opět Mikuláše Dzurindu. Staronovým šéfem diplomacie Slovenska se stal Eduard Kukan.
- Severní Korea přiznala, že porušila slib nepokračovat ve vývoji jaderných zbraní a že se necítí vázáná příslušnou smlouvou, kterou podepsaly i USA, Japonsko a Jižní Korea.
- Severní Korea oznámila, že bude pokračovat ve svém jaderném programu.

Listopad

- Bývalý předseda rakouské nacionalistické strany svobodných (FPÖ) a nadále vlivný politik Jörg Haider odletěl z Vídně na svou třetí návštěvu Bagdádu.
- Spojené státy poprvé úspěšně vyzkoušely sestřelení letících dělostřeleckých nábojů laserovým paprskem.
- OSN předložila plán na řešení otázky téměř 30 let rozděleného Kypru. Navrhuje v něm vytvořit na ostrově stát, který by se skládal ze dvou útvarů a připomínal by uspořádání Švýcarska a jeho kantonů.
- V Bruselu se konal summit Evropské unie a Ruska. Obě strany na něm dosáhly shody v řešení otázky Kaliningradu. Kaliningradští Rusové budou moci od července 2003 cestovat přes Litvu do zbytku Ruska se zvláštními zjednodušenými tranzitními dokumenty.
- V Pekingu skončil po sedmi dnech šestnáctý sjezd čínské komunistické strany. Delegáti schválili změnu stanov, jež má umožnit přijímání podnikatelů do strany, a zvolili nový ústřední výbor, v němž již není zastoupen dosavadní generální tajemník a prezident Ťiang Ce-min a šest dalších vedoucích představitelů.
- Bělorusko se rozhodlo, že se nezúčastní nadcházejícího summitu NATO v Praze poté, co Česká republika 15. 11. odmítla udělit běloruskému prezidentu Alexandru Lukašenkovi vízum.
- Benešovy dekrety nejsou z hlediska evropského práva překážkou přijetí České republiky do Evropské unie, usoudil na plenárním zasedání Evropský parlament. Odvolal se na česko-německou deklaraci z roku 1997 a prohlásil, že „politické gesto české strany“ ve smyslu této deklarace by bylo „žádoucí“.
- Americkému křížníku vybavenému protiletovou obranou Aegis se podařilo poprvé zaměřit a zničit balistickou raketu v její vzestupné fázi letu.
- Organizátoři letošního ročníku soutěže o nejkrásnější dívku světa Miss World se rozhodli zrušit konání soutěže v Nigérii, kde se proti jejímu pořádání zvedla vlna krvavých muslimských protestů, při nichž bylo zabito více než dvě stě lidí a přes tisíc dalších zraněno. Krasavice se přesunuly do Londýna, kam bylo finále soutěže přemístěno.

XIII. Svět 2002**Prosinec**

- Ruský prezident Vladimir Putin zahájil oficiální návštěvu Číny. Rusko a Čína mj. vyzvaly Severní Koreu a USA, aby normalizovaly své diplomatické vztahy. Moskva a Peking si rovněž přejí, aby na Korejském poloostrově nebyly žádné jaderné zbraně.
- Severní Korea odmítla výzvu Mezinárodní agentury pro atomovou energii (MAAE), aby umožnila zahraničním pozorovatelům přístup ke svým jaderným zařízením.
- Zástupci vlády Srí Lanky a povstalecké organizace Tygři osvobození tamilského Ílamu (LTTE) dosáhli při jednáních v norské metropoli Oslu dohody, která by měla ukončit 19letou občanskou válku na ostrově.
- Slovenská policie opět zatkla bývalého ředitele Slovenské informační služby (SIS) Ivana Lexu. Byl kromě navádění k vraždě jednoho ze svědků únosu prezidentova syna Michala Kováče obviněn také z dalších dvou trestných činů.
- Bývalý americký prezident Jimmy Carter převzal na radnici v Oslu letošní Nobelovu cenu za mír, která mu byla udělena za desítky let neutuchajícího úsilí o hledání mírových řešení mezinárodních konfliktů. V děkovném projevu Carter prohlásil, že válka je vždy odporné zlo, a vyzval svět, aby akceptoval vedoucí úlohu OSN v úsilí o nastolení míru a o odstranění propasti mezi bohatými a chudými.
- Dvanáct laureátů též den převzalo ve Stockholmu z rukou švédského krále Carla XVI. Gustafa Nobelovy ceny za lékařství, fyziku, chemii, ekonomii a literaturu.

Květa Šubrtová, Hospodářské noviny